REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare *nr. 30.*
Scrisori nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe ṣése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de *Dumunecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe ṣése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Dumunecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare. Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe ṣése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 corone. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 190. Brașov, Vinerĭ-Sâmbătă 31 August (13 Septemvrie). 1902.

Inchiderea școlei române din Satul-nou.

De la epitropia parochială din Satul-nou, de lângă Panciova, primim următórea scire gravă:

„*Astăḑĭ, în 28 August (10 Septemvrie) 1902, la 10 óre a. m., fisolgăbirĕul Panciovei a închis școla confesională gr. or. română din Satul-nou, sigilând ambele ușĭ ale salei de învĕțământ și ḑicêndu-ne, că în fostul confiniu militar (graniță militară) nu este permis sĕ esiste școle confesionale, și că de aceea comisiunea administrativă a comitatuluĭ Torontal a decis sĕ se închidă școla română confesională*“.

E strigător la cer acest act de forță brutală, sĕvêrșit în ḑiua mare în contra unei școle române, ce a fost înființată pe basa legii școlare esistente, care este valabilă fără deosebire și fără ca vr'un ținut sĕ fie scos de sub înrîurința ei.

Cum s'a putut totușĭ sé se ia o mĕsură atât de crudă, nedréptă și arbitrară față cu o școlă poporală română, ce se află sub scutul bisericei, pe basa legii școlare esistente și în condițiunile prescrise de ea?

Actul violent de la Satul-nou a fost, ca cele mai multe din câte trebue sĕ le îndurăm, de mai înainte pregătit. Tendințele de maghiarisare nu sunt numai de aḑĭ séu de erĭ, ci sunt vechĭ și au fost urmărite întotdéuna cu sistem și cu calcul de către cei dela putere. Atentatele acestora în contra limbei și a școlei nóstre românescĭ, sunt de regulă de timpuriu plănuite.

Așa s'a întêmplat și la desființarea graniței militare bănățene, înainte c'un pătrar de secol, ca guvernul unguresc sĕ plănuiască maghiarisarea școlelor, ce se aflau pe acel teritoriu. De aceea încă de atuncĭ el a luat hotărîrea, ca tóte școlele de pe teritoriul graniței militare sĕ devină școle de stat. Firesce, că cu acéstă soluțiune Românii grănițerĭ n'au putut fi mulțumiți și decĭ au apelat la congresul național bisericesc, ca sĕ ia în mână afacerea și sĕ intervină, pentru-ca școlelor române gr. or. din granița militară sĕ li se recunóscă, în basa legei, caracterul confesional. Congresul însĕ n'a resolvat nicĭ până aḑĭ acéstă cestiune, așa că sinodul eparchial din Caransebeș, ținut în primăvara anului curent, s'a vĕḑut constrîns a inteți la consistoriul metropolitan resolvarea afacerii fostelor școle grănițerescĭ din partea congresului.

Pasul acesta al sinodului din Caransebeș a fost causat tocmai de casul cu școla confesională din Satul-nou.

Românii din Satul-nou, comună situată în apropierea Panciovei, comitatul Torontal, vrênd a se îngrădi în contra orĭ căror pericole, ce pot amenința desvoltarea lor culturală-națională, șĭ-au înființat în vara trecută o școlă primară confesională, făcênd tot-odată arătare ministrului de instrucțiune publică. Acesta a și luat la cunoscință arătarea, dér pe la începutul anului curent ministrul Wlassics opresce fără de veste funcționarea școlei confesionale din Satul-nou ḑicênd, că atuncĭ, când luase la cunoscință intrarea în viață a școlei amintite, trecuse cu vederea, că rescriptul împĕrătesc dela 1877, relativ la școlele din granița militară, ar dispune altfel. După interpretarea, ce o dă adecă ministrul cu de-a sîla acestui rescript, ar resulta că pe teritoriul fostei granițe militare nu s'ar pute înființa școle confesionale fără de consîmțemêntul prealabil al guvernului unguresc.

Acésta însemnéză a căuta cu tot-adinsul nod în papură, pentru a împiedeca pe un însemnat teritoriu — unde poporațiunea română e compactă — desvoltarea învĕțământului confesional românesc și a delătura astfel concurența, ce școlele românescĭ o pot face școlelor de stat. Orĭ dóră nu este în casul de față lucru lămurit, că legea școlară e desconsiderată deopotrivă față cu interesele de cultură ale poporului român, și iese la ivélă numai curata volnicie a ministrului, cu scop de a zădărnici intențiunile bune ale legii?

S'au făcut, fără îndoială, atât din partea parochienilor, cât și din aceea a autorității superióre bisericescĭ dela Caransebeș, pașĭ la guvern pentru a salva școla din Satul-nou. Cu ce resultat însĕ, se póte vedé din scirea de mai sus, ce ne-o comunică epitropia parochială a numitei comune.

Nu s'a mai vĕḑut pe tot rotogolul țĕrii ungurescĭ om mai fără crutare, mai dur și mai crud în tóte apucăturile sale, decât cum este aḑĭ ministrul Wlassics față cu școlele și învĕțământul românesc. Puțin îi pasă, décă faptele sale corĕspund legilor cardinale orĭ nu, décă se arată consecuent orĭ nu, orĭ décă prin procederea sa brutală atinge córdele cele mai simțibile ale poporului și îi causéză îndoită amărăciune; puțin îi pasă de tóte acestea, numai aplausele și laudele șoviniștilor sĕ le aibă pentru sine.

Nu putem încheia fără a reveni asupra afirmării nóstre, că cu tótă urgia, ce se revarsă asupră-ne din partea adversarilor limbei și naționalității nóstre, tot noi Românii suntem aceia, carĭ purtăm cea mai mare vină, că cutezarea celor de la putere față cu instituțiunile nóstre a ajuns a fi așa de mare.

Séu trebue óre sĕ dovedim cu de-amĕruntul, că certele și divisiunile micĭ dintre noi, că lipsa de solidaritate și energie în lupta nóstră comună de apĕrare națională-bisericéscă, este causa principală a acestor nenorocite aparițiunĭ? Orĭ-ce ar face și ar întreprinde cei lovițĭ de forța brutală, orĭ consistoriul diecesan și metropolitan, e pericol, că nu vor pute isbuti a pune stavilă durabilă politicei violente, ce se face aḑĭ de la guvern.

Pentru acésta politică numai un léc esistă, și acesta este reculegerea nóstră și restabilirea deplinei înțelegerĭ și solidaritățĭ pe teren bisericesc-școlar și național.

Óre multe loviturĭ de aceste vor trebui încă sĕ urmeze până când ni-se vor deschide ochii, ca sĕ cunóscem primejdia și sĕ 'nțelegem odată ce avem de-a face și cum trebue sĕ lucrăm și sĕ luptăm împreună, ca sĕ insuflăm respect adversarilor noștri?

Cehii și pactul. Diarele ungurescĭ sunt alarmate de discursul, ce l'a ținut dilele trecute deputatul ceh *Gregr* în Schlan, unde vorbind despre pactul austro-ungar a ḑis următórele:

„Când pactul va ajunge în parlament, a sunat *ora rĕsbunării.* Atuncĭ putem sĕ dăm guvernului *lovitura mortală* și deodată cu acésta póte că și sistemului centralist. Deputații cehĭ au hotărît unanim sĕ se recompenseze de tóte nedreptățile, ce ni-s'au făcut din 17 Octomvrie 1899 încóce. Décă nu se va întêmpla acésta, atuncĭ *nu va fi pact austro-ungar*. Cel ce nu ține cu noi, acela este un *laș*“.

„Magyarorszag“ se întrébă, că după tóte acestea, la ce bun e întréga comedie cu pactul? Cehii sunt capabilĭ a-șĭ împlini amenințarea. Tot așa vor face la rêndul lor și Germanii, décă guvernul ar împlini dorințele Cehilor, retrăgênd ordonanțele de limbă de la 17 Octomvrie 1899. Pactul nu se va puté resolvi în Austria pe cale parlamentară. De ce dér — întrébă aceeașĭ fóie — mai obosesc miniștrii și secretarii de stat ungurĭ pentru el?

Intr'aceea se anunță din Viena, că ministru-președinte Coloman *Szell* a sosit alaltăerĭ în Viena, unde a avut o conferență cu ministru-președinte *Koerber*. După conferență *Szell* a fost primit de Majestatea Sa.

Italia și Albania. Diarul *„Patria“* din Roma, care intreține legăturĭ cu cercurile guvernului, publică o scrisóre senșațională, în care se ḑice, că în casul când Albania șĭ-ar elupta independența cu ajutorul vre-unui stat strĕin, *Italia necondiționat va trebui sĕ capete Valona.* Scrisórea spune apoi, că Italia cu dreptul póte pretinde Valona, fiind-că numai astfel ea póte sĕ-șĭ asigure drepturile, ce le are pe celalalt litoral al Adriaticei. Italia nu póte permite, ca Valona sĕ cadă în posesiunea altei puterĭ, căcĭ la cas contrar Italia s'ar espune pericolului de a avé acolo o a doua Biserta.

„Representantul întregei națiunĭ“.

Cetitorii noștri cunosc din numĕrul trecut debutul contelui *Apponyi*, presidentul camerei deputaților, la Lovrin și la Vêrșeț în mijlocul Șvabilor, ca sĕ vestéscă cu emfasă „unitatea națională maghiară“, pe care Ungurii trebue s'o cultive și apere față cu pretinsele agitațiunĭ din sînul naționalităților. Luminatul grof și „bărbat de stat“ a credut sĕ se achite astfel de o datorie „patriotică“, ce greu îl muncea.

D-l conte scie sĕ se ridice pururea „la nivel“. Așa și acum. De pe piedestalul la care l'a înălțat încrederea „națiunei“ și sforțările sale de om politic, a credut de cuviință sĕ spună Șvabilor din Lovrin, că s'a dus la ei ca „representantul întregei națiunĭ“.

Firesce. Nu de géba ocupă el înalta posiție de president al dietei și nu înzadar spun actualii detentorĭ ai puterii, că dieta e „representanța națiunei“. Unde mai rĕmâne apoi, că groful nostru se crede cel mai popular între Șvabĭ și că de anĭ mulțĭ a umblat prin Timișóra și Torontal, ca sĕ-șĭ îmbărbăteze „aderenții“ pe timpul când era șef de partid.

Visiunĭ teribile îl munceau pe d-l conte. Vedea Ungaria, în deosebĭ Bănatul prefăcut, ca prin minune, în teatrul celor mai esarcerbate lupte naționale; vedea atacată „nația alcătuitóre“ din partea legiónelor de dușmanĭ, carĭ sgudue puternic stêlpii „ideii de stat maghiar“ și sapă grópa „unității naționale maghiare“. Oribil!

Ce era sĕ facă? Șvabii ĕștia încă sunt ai naibii, ca și Românii, ca și Slovacii etc. Sĕ mérgă dér în mijlocul lor, sĕ-i capaciteze și dăscăléscă, ba sĕ-i și amenințe, că dóră dóră se vor cuminți și nu vor mai asculta de „agitatorĭ“ și de „prorocĭ mincinoșĭ“. Și s'a dus! S'a dus însĕ nu ca particular neinteresat, nu cu duhul blândețelor, ci în calitate de „representat al întregei națiunĭ“ cu vorbă grea și cu amenințărĭ.

La Lovrin „representantul națiunei“ lĭ-a vorbit Șvabilor și în limba germană, ca sĕ-l pricépă, și mai ales „agitatorii“ din sînul lor sĕ-șĭ bage mințile 'n cap, că de unde nu le pune în vedere *„resistența cea mai hotărîtă, lupta până la cuțit“*....

De pe „înaltul sĕu piedestal“ de president al dietei, étă-l pe Apponyi scoborându-se pe arena luptelor militante naționale, étă-l posând pe Jupiter tonans și vestind „lupta până la cuțit“ contra acelora din concetățenii sĕi, carĭ ar cuteza sĕ-șĭ ridice capul împotriva „ideii de stat național maghiar“ și, în consecență, contra maghiarisării.

Aplausele, ce i-le aduce în cor pressa maghiară pentru acésta presidială „enunciațiune“, nu pot decât sĕ stórcă zîmbetul și compătimirea ómenilor cumințĭ.

O nouă afacere în Balcanĭ.

Inainte de asta cu câte-va ḑile a sosit în Mitrovița cavasul consulatului rusesc din nou organisat, împreună cu servitorul sĕu, și s'a presentat în tótă regula la caimacamul turcesc. Acesta însĕ i-a primit cu declarația, că n'a fost însciințat oficial despre sosirea lor. Cavasul șĭ-a arătat legitimația, după care caimacmaul i-a așeḑat într'un hotel și le-a rênduit de pază doi zapcii.

A doua ḑi s'a presentat în oraș Ira *Boljetinaț*, un șef albanes, care a convocat fruntașii la o întrunire. In întrunire, la care a asistat și șeful garnisónei turcescĭ și un alt ofițer înalt turc, s'a hotărît, că servitorii consulului sĕ fie scoșĭ din oraș, ér stăpânul lor sĕ nu fie admis sĕ între și peste tot sĕ nu se tolereze a se așeḑa acolo consulatul rusesc. Boljetinaț a declarat, că va împușca pe consul, când se va da jos din tren, la gară.

Acéstă hotărîre s'a publicat în aceeașĭ ḑi în oraș, amenințând cu mórtea pe orĭ-cine ar primi în gazdă pe consul séu pe ómenii sĕi. Cavasul și servitorul lui au fost dațĭ afară din hotel, unde îi așeḑase caimacamul, ér hotelierul le-a aruncat bagajul pe stradă. Cavasul și servitorul, cărora autoritățile turcescĭ nu lĭ-au acordat

ocrotire, au fost duşĭ de Albanesĭ la casarmă şi escortaţĭ la Usküb.

In Mitroviţa domnesce mare panică de o eventuală turburare, deórece şeful albanes a declarat, că va forţa sĕ se închidă şi celelalte consulate europene.

Lui *„Frankfurter Zeitung“* i-se anunţă din Constantinopol, că noul consul rusesc nu va puté merge la Mitroviţa, fiind-că Turcia — considerând atitudinea ostilă a Albanesilor — n'a dat pentru consul exequatura. Pórta a făcut atentă pe Rusia, că consulul s'ar juca cu viéţa, décă s'ar duce la Mitroviţa. Ambasadorul rusesc din Constantinopol a provocat Pórta, ca în timp anumit sĕ dea exequatura.

Inmormêntarea lui Virchow.

Cu estraordinare onorurĭ au decurs funerariile renumitului medic Rudolf Virchow în Berlin. Mii şi mii de locuitorĭ ai capitalei germane luară parte la înmormêntare. Tot Berlinul a fost în picióre. Era representată lumea politică, scienţifică, cercurile comunale şi tóte clasele societăţii.

In 8 Septemvrie séra Virchow a fost transportat din casa mortuară în sala cea mare festivă a primăriei. Aicĭ a fost aşedat cosciugul pe un catafalc, ce era aprópe îngropat între florĭ. Sala festivă era admirabil decorată în doliu şi strălucea în lumină electrică. Pe cosciugul acoperit de palmĭ şi de florĭ albe se afla numai o singură cunună, aceea a dómnei Virchow. Tribuna oratorilor era îndĕrĕtul cosciugului. La spatele ei era o orangerie, în mijlocul căreia se vedea un crucifix, la stânga un tablou representând pe rĕposat în mărime naturală şi la drépta un stég de mătase cu emblema oraşului Berlin. In jurul cosciugului erau postaţĭ representanţii corporaţiunilor studenţescĭ în costumul şi cu stégurile lor. In rêndul întâiu al asistenţilor se zărea renumitul istoric Mommsen, la stânga câţĭ-va miniştri şi consilierii comunalĭ în costumele lor oficiale.

După ce a cântat corul, se urcă pe tribună un predicator protestant şi descriind viéţa lui Virchow dise: „Serviciul adevĕrului, căruia s'a dedicat el, a fost asemenea un serviciu divin. Virchow a fost un model de cetăţén nobil, generos şi desinteresat. Pe cap purta coróna de cetăţén ér în mână ţinea sabia adevĕrului“. Au mai vorbit apoi profesorul Waldayer, descriind activitatea scienţifică a lui Virchow şi depunênd pe cosciug o cunună a facultăţii de medicină din Berlin. Deputatul Träger desfăşură activitatea politică a lui Virchow, ér primarul capitalei vorbì despre meritele sale în serviciul comunal. Festivitatea se termină printr'o cântare a corului catedral.

In 9 Septemvrie, diua înmormêntării, abia mai aveau loc în sala primăriei cununile dedicate rĕposatului. Cununa oraşului Berlin, al căruia cetăţén de onóre a fost Virchow, avea un diametru de şése urme. Prin mărimea sa a bătut la ochĭ şi cununa „societăţii antropologice vienese“. Societatea de medicină din Roma a trimis o cunună cu inscripţiunea: *„Socio optimo maximo diligentissimo“*. Intre ómenii de sciinţă din Berlin se vedeau şi mai mulţĭ representanţĭ ai universităţilor din străinătate. Şi cancelarul imperiului a fost representat. Au ţinut apoi vorbirĭ tot oratorii din preséră, descriind cu multă elocenţă viaţa marelui învĕţat.

După acésta a pornit conductul funebru, în care reuniunile şi corporaţiile din Berlin formau cel mai lung şir.

Din Franţa.

Guvernul frances pare a fi înaugurat „kulturkampf“-ul în tótă puterea cuvêntului. Góna nu se restrînge acum numai la călugăriţe şi la ofiţerii, carĭ au refusat a coopera la isgonirea călugăriţelor, ci s'a întins şi asupra acelor diplomaţĭ, carĭ dădeau a bănui, că nu vor representa la curţile strĕine interesele clicei francmasone-jidovescĭ.

Guvernul Combes a pensionat pe contele *Montebello*, ambasadorul Franţei la curtea din Petersburg, şi pe marchisul *Noailes* din Berlin. Diarul *„Gaulois“* asigură, că Ţarul ar fi oferit contelui Montebello intervenţia sa, pe care însĕ contele a refusat'o cu următórele cuvinte: „Mulţumesc, Majestate; posiţia mea este cu desĕvêrşire ruinată. Apoi şi de altmintrelea, locul meu acuma este în Paris. Guvernul espulséză din castelul meu din Stor călugăriţele, pe carĭ le adăpostisem acolo. Vréu sĕ fiu şi eu de faţă, pentru-ca guvernul sĕ fie forţat a espulsa în acelaşĭ timp şi pe un ambasador al Franţei şi mare cruce al ordinului legiunea de onóre.“

Şi pe când Montebello şĭ-a descoperit în Petersburg sentimentele, în Paris soţia lui a intervenit la ministeriul de interne, ca sĕ afle ceva despre sórtea călugăriţelor ocrotite pe moşia sa. Şeful de cabinet Edgar Combes, fiul ministruluĭ-preşedinte, i-a declarat, că şi călugăriţele protegiate de dênsa trebue sĕ împărtăşéscă sórtea celorlalte. „Atuncĭ, — ar fi rĕspuns contesa, — trebue sĕ mĕ espulsaţĭ şi pe mine împreună cu ele“.

Diarul *„Matin“* publică în acéstă cestiune următorul comunicat, inspirat de sigur de ministrul de esterne Delcassé:

„Ambasadorul Montebello şĭ-a uitat de cea mai elementară datorie a sa, când nu s'a ţinut în reservă faţă cu mişcările de partid din Franţa. Revocarea lui a fost hotărîtă încă de ministeriul Waldeck-Rousseau. In locul lui va fi numit generalul Bompard, care va fi la Petersburg representantul republicei francese, pe când Montebello nu era decât representantul unui partid.“

Ca şi contele Montebello aşa şi marchisul de Noailles n'are alt pĕcat, decât, că a desaprobat espulsarea călugăriţelor.

*

Majorul *Le Roy* va fi judecat în diua de 23 Sepremvrie de către tribunalul militar, pentru nesupunere. Majorul fusese trimis în Bretagne, pentru suprimarea turburărilor iscate în urma închiderii şcólelor congreganiste. Majorul nu s'a supus ordinului. Crima majorului este cualificată de fórte gravă, mai gravă decât a colonelului Saint-Remy, deóre-ce majorul a denegat în mod direct supunerea.

*

Principele Ferdinand *Lucinge* a adresat un protest prefectului departamentului Cotes-du-Nord, pentru-că acesta a ordonat închiderea şcólei călugăriţelor în comuna unde principele era primar. In acelaşĭ timp şĭ-a dat dimisia şi va deschide împreună cu soţia sa, care are diploma de institutóre, o şcólă liberă, în care principesa va înlocui pe călugăriţe.

Conflictul anglo-bur.

Relaţiunile dintre guvernul engles şi generalii împuterniciţĭ ai Burilor s'au înăsprit într'un mod fórte alarmant.

Étă amĕnuntele oficiale, ce se transmit din Londra.

In cursul conferenţei lor cu *Chamberlain, Botha, Dewett şi Delarey* au formulat o serie de cererĭ, ca: 1) Amnistie complectă pentru toţĭ supuşii englesĭ, carĭ au luat parte la rĕsboiul din sudul Africei; 2) Reintegrarea fermierilor în proprietăţile lor; 3) Repatriarea burgherilor; 4) Egalitatea deplină pentru limbile englesă şi olandesă în şcóle şi tribunale, precum şi o altă serie de desiderate cu caracter economic.

Chamberlain şĭ-a esprimat uimirea ce-i produc aceste cererĭ, din carĭ unele ar fi în strictă contradicere cu condiţiunile de supunere acceptate de dênşii; ele ar necesita chiar alte stipulaţiunĭ. A declarat tot de-odată, că nu este în competenţa sa de a negocia asupra unor puncte, deja regulate.

Generalul *Botha* a replicat, că Burii s'au decis de a pune capĕt vărsării de sânge, numai încredêndu-se în asigurările lordului Kitchener şi ale lui Sir Alfred Milner, că vor reuşi de a obţine realisarea diferitelor desiderate ale lor. Generalii au adăugat, că au aşteptat în zadar proclamarea amnistiei cu ocasiunea încoronării Regelui, amnistie pentru care atât lordul Kitchener, cât şi Sir Alfred Milner au promis de a face demersurile şi propunerile necesare.

Chamberlain a rĕspuns, că o asemenea propunere n'a fost făcută şi că în ce privesce întroducerea autonomiei, acésta va depinde de dispariţiunea vechei animosităţĭ dintre elementele din sudul Africei.

SCIRILE DILEI.

20 August v.

Aniversarea a 25-a a luării Griviţei, ce se serbéză astădĭ în tótă România, se va celebra în Ploescĭ cu solemnitate deosebită. Primăria a învitat tóte şcólele şi autorităţile de a asista la sf. liturghie în biserica Sf. Ioan, precum şi la parastasul pentru odihna sufletelor soldaţilor căduţĭ pe câmpul de bătaie, care parastas se va celebra înaintea monumentului vênătorilor. După ceremonia religiósă, va urma defilarea armatei. Primăria va împărţi între sĕracĭ 500 de lei în memoria eroilor căduţĭ pe câmpul de bătaie.

Regele Carol la Weinburg. *„Le Temps“* din Paris scrie, că Regele Carol al României va merge în adevĕr de la Ragaz, — unde se află actualmente — sĕ visiteze castelul din Weinburg, care aparţine familiei sale, dér nu e nicĭ vorbă de-o întêlnire a lui cu împĕratul Germaniei.

Inmormêntarea prepositului Ioan Papiu din Gherla s'a sĕvîrşit în diua de 10 Septemvrie n. la órele 3 p. m. Era de faţă popor numĕros, precum şi representanţii oficiilor locale. Prohodul l'a oficiat, după dorinţa testamentară a defunctului, un singur preot (canonicul Bene) asistat de profesorul Dr. P. Fabian, ca diacon. Discurs funebru nu s'a ţinut şi ertăciunĭ nu s'au luat, căcĭ aşa a fost dorinţa rĕposatului.

Nou fişpan. Fóia oficială publică numirea baronului *Kemény* Akos de fişpan al comitatului Têrnavei-micĭ.

Mişcarea revoluţionarilor macedonenĭ. Nevrênd sĕ se lase mai prejos decât Mihailowski, *Sarafoff* a organisat şi el o bandă de 18 bandiţĭ, ca sĕ năvălescă în Macedonia. Guvernul fiind încunosciinţat de acésta, a putut *sĕ aresteze mica bandă*, în momentul când era sĕ trécă hotarul. Faţă de aceste mĕsurĭ energice de persecuţiunĭ împotriva orĭ-cărei mişcărĭ din partea comitetelor, Macedonenii au hotărît sĕ ţie în tóte oraşele meetingurĭ de protestare în contra arestărei generalului Zonceff şi a colonelului Nicoloff. Focul acestei lupte de protestare l'a deschis Rusciucul, unde s'a ţinut Dumineca trecută un meeting, la care au luat parte aprópe douĕ mii de persóne. Ast-fel, comitetul macedonean, care a fost odinióră spaima Turcilor, ér mai târdiu a dat aşa de mult de furcă şi Românilor, a degenerat prin a fi un pericol pentru siguranţa şi ordinea internă a Bulgariei. Guvernul îngrijat de acéstă nouă situaţie creată în principat de Macedonenĭ, a dat o circulară către toţĭ prefecţii, ca sĕ vegheze de aprópe asupra mişcărei comitetelor şi sĕ nu cruţe nimic pentru distrugerea orĭ-căruĭ focar de agitaţie. „Guvernul, dice circulara ministrului de interne, a hotărît *sĕ disolve comitetele din Sofia şi tóte secţiunile formate în provincie*“.

„Regele şi consilierii sĕi“. Sub titlul acesta a apărut o broşură, 47 paginĭ, scrisă de *Csavolszky* Lajos, autorul dându-şĭ ostenéla a arăta, că pricicina tuturor relelor, de care a suferit Ungaria în vécul trecut, n'a fost coróna, ci consilierii sĕi: Tisza Kalman pe terenul dreptului public, Szell Kalman pe terenul politicei economice. Csavolszky sbiciuesce fără milă politica de duplicitate a guvernelor liberale şi dice, că partidul independist nu luptă contra dinastiei, ci caută numai modalitatea prin care s'ar puté complana divergenţele de interese dintre împĕratul austriac şi regele ungar.

Primirea escadrei române în Turcia. Marele vizir a încunosciinţat legaţiunea română din Constantinopol, că s'a dat deja ordin autorităţilor otomane pentru primirea escadrei române, care va visita porturile dela Sirope şi de la Bendercecki.

Serbările din Şipka. „Politische Corespondenz“ din Viena află din Sofia, că şeful clerului militar rus *Jablobwski* va celebra oficiul solemn în biserica comemorativă de la pasul Şipka, asistat de clerul bulgar sub conducerea mitropolitului Kusevicĭ de la Starazagora. Va cânta vestitul cor rus de la Nicolaieff. Se vor emite timbre poştale de-o sută de mii de francĭ, cu o gravură, care sĕ amintéscă aceste sĕrbărĭ.

Ministrul Rusiei în Bucurescĭ d-l de *Fonton* este numit consilier la ministeriul afacerilor strĕine în Petersburg. Nu s'a hotărît până acum cine-l va înlocui în Bucurescĭ.

Cununie. D-şóra Marietta Steliţa *Iernea* şi d-l medic Dr. George I. *Anca*, vor serba cununia lor la 15 Septemvrie în biserica română din Csomaköz.

Noul canal de la Sulina. Duminecă se va inaugura noul canal al braţului de la Sulina, care a fost deschis de comisiunea europénă a Dunărei între satele *Regele Carol* şi *Carmen Sylva*. Acest canal scurtéză cu douĕ óre drumul dintre Tulcea şi Sulina şi permite vaselor de-a încunjura băncile de nisip atât de numĕróse în vechiul canal.

O baie 500 lei. „Tribuna Liberală“ din Galaţĭ povestesce următórele: Sâmbătă, 24 curent, în portul Brăila, fiind încă diminéţa, la una din cafenelele din port, căpitanul remorcherului d-lui G. Carandino îşĭ lua cafeaua, când unul din ómenii remorcherului îl poftesce până la vas, pentru afacerĭ. Ajuns aci, căpitanul se vĕdù în faţa unui Engles, care cerea căpitanului, ca imediat sĕ-l transporte în portul Sulina, unde are întârdiere de un cés, după care sĕ-l aducă îndĕrĕt. Căpitanul se oferi, dér cerù Englesului suma de 500 lei. Englesul îşĭ scóse portofoliul şi numĕrà banii, cerênd sĕ plece imediat. La obiecţiunea căpitanului, că au nevoie de a cumpĕra de ale mâncării pentru căpitan şi echipagiu, Englesul adause, că are el în deajuns provizii pentru toţĭ. Cum remorcherul se găsia sub presiune, se desprinseră odgónele şi împreună cu Englesul el îşĭ luà drumul spre Sulina, cu o forţă superióră, căcĭ Englesul ardea de dorinţa de a ajunge cu o oră mai curênd. In adevĕr, ajunşĭ la Sulina, Englesul luà mai întâiu o baie de mare, apoi dejunà. După aceea se întórse îndĕrĕt, şi debarcà din nou în portul Brăila, unde îşĭ luà rĕmas bun de la căpitanul vaporului şi mulţumi tuturor ómenilor de echipagiu. Care era dér graba Englesului necunoscut, de a ajunge cu o oră mai curênd la Sulina? Sĕ ia o baie de mare. Şi cât a plătit pentru acéstă baie de mare? Nicĭ mai mult, nicĭ mai puţin, decât 500 de lei!

Concertul d-şórei Brennerberg. La concertul artistic, ce-l va da d-şóra *Irena de Brennerberrg* distinsa artistă în violină cu concursul binevoitor al dómnei Maria *Dima* al d-lui director de musică K. *Lassel* Marţĭ în 16 Sept a. c. în sala cea mare de concerte, şi despre care am făcut deja amintire, se va esecuta următorul program:

1) L. Spohr: Violinkonzert Nr. VIII. in Form einer Gesangsscene. *Irena de Brennerberg*. 2) *a*) G. Giordani: „Caro mio beu“ (altitalienische Arie). *b*) R. Strauss. „Traum durch die Dämmerung“. c) Ed: Grieg: „Im Kahn“, *Dómna profesor Dima*. 3) *a*) Iosef Ioachim: Romanze. *b*) Cesar Cui: Cavatina. c) E. Guirand: Allegro de Concert. *Irena de Brennerberg*. 4) *a*) H. Wolf: „Zur Ruh'“. *b*) R. Wagner: „Träume“. c) R. Wagner: „Schmerzen“. D-na prof. *Dima*. 5) M. Hayot: „Boléro“. *Irena de Brennerberg*.

Preţul intrărei: Balconul 4 coróne, Fauteuil 4 cor., Parchet I 3 cor., Parchet II 2 cor., Parchet III 1 cor. 50 banĭ, Rangul I 1 cor. 50 banĭ, Locul de stat la balcon 1 cor. 20 banĭ, Locul de stat în Par-

terre I cor., Bilet de stud. 80 banĭ. Bilete se pot căpĕta în librăria W. Hiemesch și séra la cassă. Pianul este din depositul d-lui Iuon Hedwig. Inceputul la 8 óre séra.

Soldaţĭ trăsniţĭ. In timpul manevrelor militare germane de lângă Anhalt, trăsnetele au ucis 40 de soldaţĭ din regimentul 13 de infanterie. Mulţĭ soldaţĭ au leşinat. In Saxonia uraganul a fost şi mai teribil. El a distrus recoltele şi 23 persóne au fost trăsnite.

Conferenţe. Dómna Dr. *Iolan Angyal* (Anghel), care a luat parte la rĕsboiul buro-engles în Transvaal, ca doctor la Crucea-roşie din Colonia Cap, ne rógă a face cunoscut, că, sosind în Braşov, va ţiné aicĭ Sâmbăta şi Dumineca viitóre la 8 óre séra în salonul din grădina dela „Pomul verde", două conferenţe în limba maghiară, şi Marţĭ séu Mercurĭ sĕptĕmâna viitóre o conferenţă în limba germană, asupra celor esperiate în Africa-de-sud. D-sa va aranja tot-odată o esposiţie de fotografii de moment luate de d-sa în Transvaal şi de diferite obiecte de prin locurile, pe unde a umblat. Intrarea 1 corónă.

Complot contra preşedintelui Rosewelt. Se scrie din Chicago, că poliţia Statelor Unite deja de mai mulţĭ anĭ a organisat o campanie din cele mai seriόse în potriva anarchiştilor. Mĕsurile severe au avut resultate favorabile. Aşa în Patterson, în urma controlului sever al poliţiei, abia mai sunt vr'o sută de ómenĭ, carĭ sĕ se mărturiséscă pe faţă de anarchiştĭ, ér în Chicago anarchista evreică Ema Goldmann, cu tótă reclama cea mare, ce şĭ-a făcut, abia şĭ-a putut aduna vr'o 3—400 persóne, carĭ sĕ-i asculte o conferenţă, ce-o anunţase. Cu tóte acestea nicĭ chiar energia estremă a poliţiei americane n'a reuşit a estermina cu desĕvîrşire anarchismul. Dovadă despre acésta sunt destăinuirile publicate acuma de curênd în ḑiarul „Tribune" asupra descoperirei unui complot contra vieţii preşedintelui Roosewelt. După comunicatul ḑiarului, cercetările poliţiei au condus până la Omahaba, unde a fost arestată de curênd o bandă bine organisată de anarchiştĭ. Décă planul lor infernal nu se descoperia, atuncĭ atentatul s'ar fi comis între 20—25 Septemvrie, cu ocasia turneului plănuit în sudul Statelor Unite. Banda are membri şi în Chicago, unde câte-va ḑile după arestările din Omahaba, au fost arestaţĭ de asemenea vr'o 30 de indiviḑĭ.

Musica orăşenéscă va cânta la 14 Septemvrie órele 11 a. m. pe promenadă.

Din Raportul general

al comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultură poporului român" pentru anul 1901.

(Continuare.)

Biblioteca Asociaţiuniĭ.

A.) Biblioteca proprie. Conform inventarului biblioteca „Asociaţiunii" la finea anului expirat a numĕrat 4115 opere în 5783 tomurĭ, 4412 broşurĭ şi 22 harte, faţă cu 3944 opere în 5613 tomurĭ, 4203 broşurĭ şi 22 harte, dela finea anului 1900; prin urmare biblioteca s'a sporit în decursul anului 1901 cu 271 opere în 170 tomurĭ şi 210 broşurĭ.

B.) Depositul de cărţĭ menite spre vêndare parte în favorul general al „Asociaţiunii", parte unele în favorul şcólei civile de fete a „Asociaţiunii", şi altele destinate a-se distribui de aicĭ gratuit, numĕră 28 publicaţiunĭ în 3980 tomurĭ şi 4795 broşurĭ.

Biblioteca proprie s'a sporit şi în anul expirat, mai ales în urma relaţiilor de schimb legate cu diferite societăţĭ scientifice şi literare din patrie, prin publicaţiunile trimise de Academia maghiară din Budapesta şi de Academia Română din Bucurescĭ, apoi prin donaţiunile făcute de d-nii: Dr. At. Marienescu şi Dr. Ilarion Puşcariu, care a dăruit Asociaţiunii între altele o frumósă şi bogată colecţiune din fóia „Telegraful Român".

Prin cumpărare s'a sporit biblioteca cu 17 opere în 26 tomurĭ şi 53 broş.

Depositul de cărţĭ s'a sporit în anul 1901 în total cu 3 publicaţiunĭ în 2250 de broşurĭ Aicĭ sĕ numĕră şi donaţiunea făcută „Asociaţiunii" de d-l Nic. Albani, învĕţător" în 200 exemplare din broşura sa „Prăsirea galiţelor", de altă parte a scădut în decursul anului 1901 cu 319 tomurĭ şi 1127 broş., între carĭ 223 tom. şi 841 broş. dăruite în cea mai mare parte cu ocasiunea adunării generale din anul expirat., 31 tom. şi 1 broş. date în schimb, şi 65 tom. 285 broş. vêndute.

Dintre publicaţiunile periodice au întrat la bibliotecă în anul 1901 următórele: „Biserica şi Şcóla" din Arad. „Bunul Econom" din Orăştie, „Controla" din Timişóra, „Convorbirĭ literare din Bucurescĭ, „Erdély" din Cluj, „Erdélyi Muzeum" din Cluşiŭ, „Ethnographia" din Budapesta, „Familia" din Oradea mare, „Fóia Diecesană" din Caransebeş, „Fóia Poporului" din Sibiiu, „Fóia Şcolastică" din Blaşiŭ, „Gazeta Transilvaniei" din Braşov, „Hunyadmegyei tört. és régész. társulat évkönyve" din Deva, „Letopis Matiţe srpske" din Neoplanta, „Lumina" din Bucurescĭ, „Noua Revistă Română" din Bucurescĭ, „Poporul" din Budapesta, „Revista economică" din Sibiiu, „Revista Ilustrată" din Bistriţa, „Revista politica e literaria" din Roma, „Századok" din Budapesta, „Telegraful Român" din Sibiiu, „Történelmi Tár" din Budapesta, „Tribuna" din Sibiiu, „Tribuna Poporului" din Arad, „Turul" din Budapesta şi „Unirea" din Blaşiŭ.

Despărţĕmintele Asociaţiunii.

Fără îndoială, una din cele mai fecite idei, concretisată în statutele Asociaţiunii, a fost cea referitóre la despărţăminte. Prin instituţiunea despărţămintelor ca tot atâtea ramificaţiunĭ ale unui trunchiŭ, Asociaţiunea vine în atingere cu massa poporului, cuprindênd astfel în cadrele sale întreg poporul român din ţĕrile corónei ungare. Despărţĕmintele fac posibil Asociaţiunii, ca ea sĕ realiseze unitatea culturală a poporului român, săvêrşind prin acésta cea mai însemnată operă pentru care a fost întemeiată.

Chemarea despărţĕmintelor e bine stabilită în statute. Ele au sĕ rĕspândéscă învĕţătura în straturile largĭ ale poporului român, în deosebĭ prin disertaţii poporale din domeniul economiei, industriei şi comerciului, prin îndemnarea lui a-se asocia a întemeia mai ales reuniunĭ agricole, carĭ sunt de cel mai mare folos pentru poporul nostru şi a înbrăţişa tot ce e bun, a întemeia apoi bibliotecĭ poporale, carĭ sĕ ofere mulţimii ocasiune a-se distrage în mod mai demn şi a-'şĭ câştiga cunoscinţe folositóre.

Frumósă şi nobilă chemare au despărţĕmintele. Este decĭ de datorinta tuturor acelora, carĭ stau şi vor sta în fruntea despărţĕmintelor, ca sĕ nisuéscă a realisa acest frumos program cultural al Asociaţiunii; este de datorinţa fie-cărui bun Român, a lua parte activă la lucrările despărţĕmintelor.

După acestea sĕ vedem întru cât şĭ-au împlinit despărţĕmintele datorinţa în anul 1901, şi întru cât au realisat programul amintit.

Dintre despărţĕmintele. câte Asociaţiunea a avut în 1001 au funcţionat următórele: Abrud-Câmpenĭ, Agnita, Beiuş, Bistriţa, Blaşiŭ, Bocşa, Brad, Bran, Braşov. Cluşiŭ, Cohalm, Deşiŭ, Deva, D.-St.-Mărtin Dobra, Făgăraş, Haţeg, Hida-Huedin, Lipova, Ludoş, Mediaş, Mercurea, Mociu, Năsĕud, Orade, Orăştie, Oraviţa, Oşorheiŭ, Panciova, Reghin, St.-Miclăuşul-mare, Sătmar, Sebeş, Sĕlişte, Sibiiu, Sighişóra, Şimleu, Timişóra, Turda, Treiscaune-Ciuc. Vêrşeţ, în total decĭ 41 despărţăminte, adecă cu 3 mai mult ca în anul precedent.

Nu au dat semne de viaţă despărţămintele: Alba-Iulia, Caransebeş, Lugoşiŭ, Zêrnesci (în acest despărţĕmênt a funcţionat singură agentura din Tohanul-vechiŭ ai cărei conducĕtorĭ şĭ-au ţinut de datorinţă a nu lăsa sĕ piară un ram sănĕtos, nicĭ când trunchiul este în amorţire).

Despărţăminte nouĕ nu s'au oganisat. In diferite rêndurĭ s'a încercat organisarea de despărţăminte nouĕ cu sediul în Tinca, Nădlac, Sighetul-Marmaţiei. Şomcuta şi Orşova, dér până astăḑĭ fără resultat. Sĕ sperăm, că popularisarea Asociaţiunii în cercurĭ tot mai largĭ, va avé de urmare, ca sĕ deştepte sentimentul naţional al întregei nóstre păturĭ inteligente şi sĕ o angajeze la lucrările culturale ale Asociaţiunii; când apoi ne va fi posibil a organisa despărţĕminte pretutindenea, unde locuesc Românĭ în acéstă ţĕră.

(Va urma.)

Literatură.

A apărut *„Geografie* pentru cl. II gimnasială şi reală", de Dr. Ambrosiu *Cheţianu,* profesor gimn. Partea II: Europa, Asia şi Africa. Blaşiŭ 1902. Tipografia Seminarului archidiecesan. Preţul 1 cor.

Din composiţiunile pline de melodii românescĭ ale mult regretatului compositor român *Ciprian Porumbescu,* tipărite şi edate în ediţiunĭ poporale de d-na Mariόra *Raţiu* născută Porumbescu, se află de vênḑare la Tipografia nóstră următórele piese:

„Imn de urare" cu două vocĭ, *„Hora Prahovei"*, *„A căḑut o rază lină"* cu voce, *„Fluturaş de nópte"* polcă, *„Frunză verde mărgărit"* cânt poporal, *„Pe câmpiile Stupcei"* polca mazurca, *„Fata popii"* cânt poporal. Fie-care bucată costă 1 cor. plus 10 banĭ porto. *„Basme Iaşene"* vals, 3 cor. plus 10 banĭ porto. *„Potpouriu"*, *din opereta „Crai nou"* 4 cor. plus 10 banĭ porto.

„Cuvêntărĭ bisericescĭ de Massillon" traduse din originalul frances de *Ioan Genţ* protopop gr.-cat. român al diecesei de Oradea-mare.—D-ja la 1898 apăruse în Oradea-mare cartea cu titlul de mai sus, care cuprinde 17 predicĭ de ale vestitului orator eclesiastic frances. Predicile sunt împărţite de traducĕtor după *anul bisericesc rĕsăritén,* şi fie care este pusă la acea Duminecă séu sérbătóre, cu a cărei evanghelie se potrivesce predica.—Un volum elegant de peste 400 paginĭ în 8° cu portretul lui Massilon. Traducerea se distinge printr'un limbagiŭ viu. *Preţul 5 corόne* (6 Lei 50) plus 30 banĭ porto.

NECROLOG. Subscrişii sdrobiţĭ de durere, în numele lor şi al tuturor consângenilor, anunţă mórtea neuitatului soţ, tată, respective frate şi cumnat **Paul Papp** de Belkenpojána, advocat, protofisc comitatens on., asesor consistorial, deputat sinodal şi congresual, membru fundator al Asociaţiunei pentru literatura rom. şi cultura poporului român etc. etc., întêmplată repentin în 7 Septemvrie n. 1902 la órele 11 din nópte în etate de 51 anĭ, respective în anul al 26-lea ân al fericitei sale căsĕtorii. Astrucarea osĕmintelor scumpului mort se va face în 9 Septemvrie n. 1902 la 5 óre p. m. după ritul bisericei rom. ortodoxe în cimiterul rom. ort. din loc. Sĕ-i fie somnul lin şi memoria binecuvêntată!

Beiuş, la 8 Septemvrie n. 1902. Vĕd. Paul Papp născ. Gizela Erdélyi ca soţie. Dr. Ioan Papp, Gizela Papp, Amalia Papp, şi Nina Papp, ca fiu şi fiice. Maria Papp măr. Novac ca soră. Ştefan Novac, Ioan Erdélyi jun., Vasiliu Erdélyi şi Etelca Erdélyi ca cumnaţĭ, respective cumnată, şi familiile lor.

— Rozalia Ilieşiŭ născ. Pop ca soţie, Valeriu Groza şi soţia lui Carolina Coste ca fiiĭ adoptivĭ, în numele lor şi al tuturor fac cunoscut cu inima înfrântă de durere, că **Ştefan Ilieşiŭ**, v.-archidiacon al tractului Surducului şi parochul Cristolţuluimare, a încetat din viéţa Joi în 4 Septemvrie st. n. la 11 óre a. m. în anul al 75-lea al etăţii şi al 47-lea al preoţiei şi fericitei căsĕtorii, după lungĭ suferinţe împărtăşit fiind cu ss. sacraminte ale muribundilor. Rĕmăşiţele pămêntescĭ ale neuitatului defunct se vor astruca în 7 Septemvrie st. n. în cimiteriul gr. cat. din Cristolţul mare. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

ULTIME SCIRI.

Timişóra, 12 Septemvrie. Redactorul responsabil al ḑiarului „Deutsches Tagblatt für Ungarn" *Alvin Cramer a fost espulsat din Timişora,* ca „agitator osîndit, şi astfel ca periculos linişteĭ obştescĭ".

Budapesta, 11 Septemvrie. Maj. Sa a plecat aḑĭ la manevrele de la Sasvar, unde a sosit şi moştenitorul de tron german. La gara din Sasvar a fost primit de archiducii Rainer şi Iosif, de miniştri Krieghammer şi Fejervary. Moştenitorul de tron german a sosit la óra 4 d. a. I-s'a făcut o căldurósă primire.

Constantinopol, 12 Septemvrie Pórta a dat exequatura pentru consulul rusesc din Mitroviţa. Prin acésta incidentul pare a fi încheiat.

Diverse.

O sinucidere interesantă. Marele ḑiar frances din Paris „Journal des Débats" istorisesce următórele: Lângă podul Grenelle din Paris s'a pescuit în Seina înainte cu câtă-va vreme cadavrul unui negru, care zăcuse în rîu mai multe ḑile. Intr'un busunar al negrului se găsi o cutie mică, închisă hermetic, care cuprindea notiţe remarcabile. Acest negru era fiul unei căpetenii rĕsculate în potriva unor vecinĭ duşmanĭ. Tatăl sĕu fusese ucis, fratele sĕu şi el fuseseră prinşĭ. O femeie însĕ ajută celor doi fraţĭ sĕ fugă. Când treceau printr'o pădure, fratele cel mai mic se înglodă într'o mocirlă mare, de unde nu mai putù eşi. Fratele mai mare nu-i putù ajuta şi rĕmase înglodat şi înecat în mocirlă. Cel, care scăpase, simţindu-se urmărit, plecà înainte şi după câte-va lunĭ ajunse în sfîrşit la avantposturile egiptene. Soldaţii egiptenĭ îi oferiră cele de lipsă şi după-ce se odihni câte-va ḑile, se duse la Cairo, unde Chedivul îi oferi un ajutor, cu care negrul veni la Paris. „Credeam", îşĭ termina negrul scrisórea găsită în cutie, „că la Paris voiŭ puté trăi, dér şi aicĭ, ca pretutindenĭ, trebue sĕ fii folositor; fiind că n'am învĕţat nimic şi decât sĕ mor de fóme, am preferit sĕ mĕ arunc în Seina".

Cea mai mare grotă din Europa. De curênd câţĭ-va Zürichezĭ avură idea sĕ esploreze o grotă, care se află în valea Muotta şi a cărei întrare este atât de jósă, încât trebue sĕ te tîrĕscĭ spre a pĕtrunde în ea. Esploratorii rĕmaseră trei-ḑecĭ şi şése de óre în cavernă, străbătând'o pe o distanţă de 1400 metrii. Ei descoperiră mai multe galerii, trei lacurĭ micĭ şi sălĭ ornate de stalactite. Grota a fost visitată de atuncĭ de Martel din Paris, care şĭ-a închipuit, că ea trebue sĕ aibă trei etagii, apoi la 17 August a doua óră a fost visitată de cei patru esploratorĭ din Zürich. Aceştia se convinseră, că d-l Martel are dreptate. Ei au recunoscut deja două etagii ale grotei şi şĭ-au propus sĕ continue cercetările. Spaţiul visitat până acum se întinde pe o lungime de opt chilometri, astfel încât se póte spune fără exagerare, că grota din valea Muotta e cea mai mare din tótă Europa.

Biliardul la curtea Spaniei. Regina-mamă Maria Christina are fórte mare consideraţie pentru biliard şi-l practică, de altfel, cu multă iscusinţă. Din vremea adolescenţei sale, de atuncĭ când nu era decât o micuţă prinţesă, ea escela în arta carambolaşului. Ea făcea seriĭ fórte respectabile. La curţile Bavariei şi Austriei se păstréză amintirea numerόselor sfidărĭ pe carĭ „Christa", — aşa era numită în cercurile familiare — le arunca prinţilor fraţĭ şi verĭ ai sĕi, a numeróselor partide sensaţionale, pe carĭ le-a câştigat ea. Maria Christina, devenită regină-mamă, n'a zăbovit sĕ-şĭ iniţieze fiul în frumuseţile nobilului sport, demonstrându-i principiile, comunicându-i gustul: astăḑĭ Alfons XIII este la rêndul sĕu un frecvent şi abil biliargiu. Este cel mai mare amator de biliard din 'nalta societate spaniolă şi numai celebrul Bomba póte sĕ-i dea replica.

Sosiţĭ în Braşov.

Pe ḑiua de 11 Septemvrie 1902.

Hotel Europa: Gschlacht, Zürich; Bruttner, Berlin; Smilovits Gyó-Hollo; Rozenzweig Cluşiŭ; Csernatonyi, Cs. Szt. Márton; Breckner, Sibiiu; Klein, Vandolfel, Bihari, Budapesta: Bochner, Weisz, Kraissl, Viena; Schabert, Tuşnad.

H. Bucurescĭ: Danabasi, Pişca, Bucurescĭ; Pop, Făgăraş; Neurath, Koos, Budapesta.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov,
se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aicî înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banî pentru recomandaţie.)

Scrieri scolare.

Recompensele şi pedepsele în şcóla poporală, studiu pedagogic de *d. Dariu*, cu un adaus, 64 pag. format mare. preţul 60 banî, sĕ póte procura dela Tipografia A. Mureşianu, precum şi dela autor şi ndi librarii.

Cântul în şcóla poporală de *Iuliu Pop*, învĕţător în Năsĕud. Teoriă, praxă şi cântări. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Preţul 60 b. (cu posta 66 b.)

Manual catechetic pentru primii anî şcolasticî, ca îndreptar pentru catecheţî, învĕţătorî şi părinţî, prelucrat de *Basiliu Raţiu*, profesor la seminariul din Blaşiu. Preţul 80 b. (cu posta 90 b.)

Gramatica limbei române, pentru şcólele inferióre, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de *Ioan Papiu*. Partea I. Etimologia. *Ediţiunea II.* Preţul 50 banî.

„**Invĕţătură creştinéscă**" sĕu *Catechismul mare* pentru tinerimea greco-cat. *Ediţiunea III.* (1898). Cu binecuvêntarea episcopului de odinióră al Gherlei, Ioan Alexi. Noua ediţiune a apărut cu îmbunĕtăţirî şi e tipărită cu ortografia cu semne. Conţine 284 pag., format 8⁰, e legată solid şi costă cor. 1.60 (cu posta cor. 1.80).

„*Carte de cântece* pentru tinerimea şcolară adunate şi aranjate de Ioan *Dariu*". A apărut numai acum şi conţine: hore, marşurî şcolastice şi eroice, elegii, imnurî, şântece religióse şi alte multe soiurî alese din cele mai frumóse şi de cei mai vestiţî poeţî ai noştri. Costă 50 b. (plus 10 b. p.)

Legea de pensiune pentru învĕţătorii pop. din Ungaria. Preţul 44 banî (+ 5 b. porto.)

Oral general pentru şcóla română cu 6 clase şi cu un singur învĕţător de Georgiu Magyar. Preţul 80 b. (+ 10 b. p.)

Indreptar teoretic şi practic pentru **învĕţământul intuitiv** în folosul elevilor preparandiali, a învĕţătorilor şi a altor ómenî de şcólă de V. Gr. *Borgovan* prof. de pedagogie. Ediţiunea III. Preţul 2 cor. 40 banî (+ 10 b. p.)

Scriptologia sĕu modul de a învĕţa cetitul scriind. Indreptariu pentru învĕţatorî la tractarea Abecedarului de Basiliu *Petri* prof. preparandial pens. Preţul cor. 2 (+ 10 b. p.)

Curs practic de limba maghiară pentru şcólele popor. rom. întocmit pe basa noului plan ministerial de învĕţ. de Ioan *Dariu* cu concursul mai multor bărbaţî de şcólă. Partea I. pentru anul I-iu şi al II-lea de scólă. Preţul 32 banî (+ 10 b. p.)

Aritmetică pentru şcólele poporale de F. E. Luriz. Tradusă de un învĕţător după a 9 ediţie germână. Anul I şi II. de şcólă. Numerii 1 10, 10—20 şi 20—100. Preţul 40 b. plus 5 b. porto.

Geografia Ungariei şi elemente del geografia generală pentru şcólele poporale de Dr. Nicolau Pop, conrector, şi profesor asesor consistorial, revĕdută şi îndreptată mai ales cu privire la date statistice de Nicolau Piţia. profesor la gim. rom. gr. or. din Braşov. Ediţiunea a şeptea (cu charta Ungariei) Preţul 60 b. plus 10 b porto.

Cursul la bursa din Viena.

Din 11 Septemvrie n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	120 90
Renta de coróne ung. 4%	98 20
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	—.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	—.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	—.—
Bonurî rurale ungare 4%	97.75
Bonurî rurale croate-slavone	98.—
Impr. ung. cu premii	205.—
Losurî pentru reg. Tisei şi Seghedin	163.15
Renta de argint austr.	101.70
Renta de hârtie austr.	101.60
Renta de aur austr.	121.45
Losurî din 1860.	152.10
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16 02
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	738.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	694.—
Napoleondorî	19 05
Mărcî imperiale germane	117.02
London vista	239.62½
Paris vista	95.10
Rente austr. 4% de coróne	100.30
Note italiene	94 60

Brassóvármegye alispánjától.

Sz. 11732—1902.

Hirdetmény.

Brassó vármegye közigazgatási és gyámhatósági szükségleteiről, valamint az ezek fedezésére szolgáló jövedelmekről az 1903 ik évre szerkesztett költségelőirányzat az állandó választmánynak mai napon tartott ülésében letárgyaltatott s elfogadtatott

Az 1885 évi XXI. t cz. 17 § a értelmében e költségelőirányzat 15 napon át közszemlére kitétetik, mely körülmény azzal a megjegyzéssel hozatik köztudomásra. hogy az a vármegyei számvevőségnél a hivatalos órák alatt a jelzett határidőn belül betekinthető, a netaláni észrevételek hozzám irásban benyujtandók.

Brassó, 1902. é. szept. hó 9.

Dr. *Jekel Frigyes* s. k. alispán.

(661) 1—1